

dren should learn how and what can be done in a particular technology, such as tutorials, samples, etc.

The educational process is conducted according to the level of academic supplies of school educational institutions: at the initial level one can find clubs, associations, which are aimed at overall development of the participants, identify their skills and talents, inculcating interest to creative activity; the main level is represented by a mug, creative associations that develop interests of the children, provide knowledge, practical skills; higher level includes creative associations of interest for gifted participants who succeed in concerts, competitions, festivals, exhibitions.

The educational process at the Center is differentiated (according to age, individual abilities, interests, aptitudes, health status) using different organizational forms of work, for example, class, circle work, club work, lecture, individual sessions, conference, quiz, competitions, exhibitions, expeditions, repetition and recreation fees, tours, and so on.

The leaders of creative groups provide training and education of children. Open classes, educational events, concerts are held in the institution according to the schedule.

The most important task of the leaders of all extracurricular work with the children is their creative personal development, broadening and deepening their knowledge.

REFERENCES

1. Обдарована молодь України: оцінка сучасного стану та поширення перспективного досвіду роботи з обдарованою молоддю в регіонах України / за ред. С. О. Терепишого. – К. : ВМГО «Союз обдарованої молоді», 2008. – 156 с. : іл.

Роман Шевченко

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасною тенденцією розвитку світового суспільства є його глобалізація.

Важливою характеристикою процесу глобалізації є рух до міжнародної інтеграції, тобто до об'єднання людства у всесвітньому масштабі в єдиний соціальний організм.

Починаючи з 1991 року у світі почалися процеси глобалізації освіти та науки. Одним із регіональних інтеграційних процесів став Болонський процес в Європі. Болонський процес – процес структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи, зміни освітніх програм і потрібних інституційних перетворень у вищих навчальних закладах Європи. Започатковано 19 червня 1999 року в м. Болонья та підписано 29-ма міністрами освіти європейських країн. Його метою є створення до 2010 року європейського наукового та освітнього простору задля підвищення спроможності випускників вищих навчальних закладів до працевлаштування, поліпшення мобільності громадян на європейському ринку праці, підняття конкурентоспроможності європейської вищої школи. На сьогодні 46 європейських країн, включно з Україною, є його учасниками [1, с. 4–15].

Болонська конвенція закріпила шість основних принципів навчального процесу:

1) Введення двоциклового навчання: додипломного та післядипломного. Додипломний цикл передбачає одержання 1-го академічного ступеня (бакалавр). При цьому тривалість навчання на додипломному циклі має бути не менше 3 і не більше 4 років. Успішне завершення 1-го циклу відкриває доступ до 2-го циклу – післядипломного. Навчання впродовж 2-го циклу може передбачати отримання ступеня магістра (через 1-2 роки навчання після одержання 1-го ступеня) і/або докторського ступеня (за умов загальної тривалості навчання 7–8 років).

2) Запровадження системи кредитів на основі Європейської системи трансферу оцінок (ECTS). ECTS обумовлює кредитно-модульну організацію навчального процесу, яка базується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (кредитів). Зменшує навантаження на студентів, оскільки за умов її впровадження відсутні сесії. Система не передбачає обов'язкового семестрового екзамену для всіх студентів. Протягом навчального семе-

стру студенти складають два модульні контролю під час тижнів, вільних від аудиторних занять, а їх знання оцінюються за 100-бальною шкалою. Студенти, які за результатами модульних контролів здобули з конкретних навчальних дисциплін не менше від встановленої мінімальної кількості балів, атестуються з цих дисциплін із виставленням їм державної семестрової оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до шкали переведення. Студенти, атестовані з оцінкою «незадовільно», зобов'язані складати семестрові іспити. Семестрові іспити можуть також складати студенти, які бажають покращити оцінку, отриману за результатами модульних контролів. Оцінювання знань на іспитах здійснюється у 100-бальній шкалі з наступним переведенням у державну оцінку.

3) Контроль якості освіти передбачається здійснювати акредитаційними агенствами, незалежними від національних урядів і міжнародних організацій. Оцінка буде ґрунтуватися не на тривалості або змісті навчання, а на тих знаннях, уміннях і навичках, що їх отримали випускники. Одночасно будуть встановлені стандарти транснаціональної освіти.

4) Розширення мобільності студентів, викладацького складу та іншого персоналу для взаємного збагачення європейським досвідом. Передбачається зміна національних законодавчих актів у сфері працевлаштування іноземців.

5) Забезпечення працевлаштування випускників. Усі академічні ступені й інші кваліфікації мають бути затребувані європейським ринком праці, а професійне визнання кваліфікацій має бути спрощене. Для забезпечення визнання кваліфікацій планується повсюдне використання Додатка до диплома, рекомендованого ЮНЕСКО.

6) Забезпечення привабливості європейської системи освіти. Одним із головних завдань, що має бути вирішене в рамках Болонського процесу, є залучення в Європу більшої кількості студентів з інших регіонів світу. Вважається, що введення загальноєвропейської системи гарантії якості осві-

ти, кредитної системи накопичення, легко доступних кваліфікацій тощо сприятиме підвищенню інтересу європейських та інших громадян до вищої освіти.

Скільки людей – стільки думок. Цими словами можна охарактеризувати Болонський процес у Європі. Це пов'язано з різними традиціями освіти від класичної у Великій Британії, до ліберальної у Німеччині. Прикладом компромісу двох діаметрально протилежних ідеологій стає освітній простір Франції.

Імплементування Болонського процесу у Франції почалося у 2002 році з реформ ЛМД/ЄСНК (Ліценціат, Майстер, Доктор / Європейська система накопичувальних кредитів). Після реформи у Франції є перші два рівня «ліценціат», на другому – «магістр», який об'єднає всі дипломи отримані за 5 років навчання, в докторантурі змін не відбулося. Зміни у системі освіти важко сприймалися викладачами, бо вони вважали, що цим зруйнується система дипломів у Франції, але вища освіта у Франції була не конкурентоспроможна в порівнянні з північноамериканською та англійською, тому ці реформи були необхідністю.

Основні аспекти реформи:

- 1) організація навчання навколо трьох рівнів дипломів: ліценціат, майстер, доктор (ЛМД);
- 2) видача дипломів на основі накопичених кредитів;
- 3) уведення описового довідника до дипломів;
- 4) стажування;
- 5) гармонізація національної системи дипломів із загальноєвропейськими вимогами у сфері вищої освіти;
- 6) поширення автономії університетів;
- 7) прогресивна приватизація.

Декларування – це пусті слова, а практичні дії – головне в досягненні результату. Реформи (ЛМД) призвели до таких змін: визначення модулів не тільки за їх стом, а й за якістю роботи, яку повинен виконувати студент, за сукупністю знань, умінь і навичок (перехід від оцінювання знань до

оцінювання умінь), якими він повинен оволодіти через освіту, за участю у проєктах, артистичній громадській діяльності; представлення проєкту бідисциплінарного диплома; запровадження дипломів «професійний майстер» і «майстер з дослідження»; поширення автономії університетів, що супроводжується адаптацією до місцевих вимог. Університети запровадять місцеві дипломи, не маючи згоди держави. Ці дипломи будуть актуальними у конкретному регіоні і в конкретний час [2, с. 24-29]. Ці дії спричинили до оновлення та осучаснення освіти у Франції.

Україна вступила до цього процесу в 2005 році, що дало змогу українським вишам інтегруватися до освітнього простору Об'єднаної Європи. Проте цей процес іде занадто повільно. Проблем теж не мало. Головні з них такі: необхідність підвищення рівня фінансування вищої освіти і науки та їхнього матеріально-технічного забезпечення; вимога перейти на дворівневу вищу освіту (бакалавр, магістр) викликала необхідність відмовитися від стану підготовки кваліфікації спеціаліста, що є типовими для вищої школи всіх країн СНД; те саме можна сказати і про відмову від присудження вченого ступеня «кандидат наук» і введення лише ступеня «доктор наук»; необхідний перегляд напрямів і спеціальностей підготовки у вузах з метою зближення їх із загальноєвропейським переліком, що теж викликає труднощі пов'язані із специфікою народного господарства, економіки і розвитку науки в Україні та ін.

На завершення слід зазначити, що не заперечуючи необхідність і доцільність приєднання України до Болонського процесу, треба мати на увазі, що цей процес не в повній мірі відповідає світовим потребам і тенденціям в галузі освіти. Інтеграція у світову систему вищої освіти і після вузівської професійної освіти України при збереженні і розвитку своїх досягнень та національних традицій – один із провідних принципів державної політики України.

Ні європейська вища освіта, ні система вищої освіти України не можуть залишатися закритими від зовнішнього (глобального, всесвітнього) впливу на освітній процес, оскільки тенденції розвитку світової вищої школи пронизують національні, регіональні і міжрегіональні системи. А це означає, що не можна зводити всі заходи по реформуванню системи вищої освіти в Україні і в її окремих вищих закладах освіти лише до Болонського процесу. Необхідно враховувати тенденції і особливості світової інтеграції і в інших регіонах планети.

Для подальшого розвитку вищої освіти в Україні, нам можна взяти приклад з рішучості їхнього суспільства, яке прийняло цю реформу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болонський процес. – Інтерактивний словник термінів з освітніх вимірювань [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://timo.com.ua/wiki/index.php/>
2. Буряк В. Розвиток Болонського процесу в європейському просторі / В. Буряк // Рідна школа. – 1975. – № 8. – С. 6–8.
3. Крючков Г. Болонський процес / Г. Крючков // Іноземні мови в навчальних закладах. – 1979. – № 1. – С. 4–8.
4. Bologna with student eyes. Bologna. Analysis. – Bergen, Norway, 2005.

Шкуруній Вікторія

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ НЕОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ У НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА ПОЯВА МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ ЯК ДИНАМІЧНОГО ФЕНОМЕНУ

Перекладачеві англійської науково-технічної літератури необхідно особливу увагу звернути на такі напрями розвитку сучасної англійської термінології, які зумовлені деструкційними та динамічними явищами, що спостерігалися в мові упродовж тривалого часу:

- 1) полісемантизація термінів;
- 2) створення штучної технічної мови (зокрема акронімізація);
- 3) багатокомпонентність ряду термінів;